

Datum: 2022-05-25

Dokumentansvarig tjänsteperson: Madeleine Wahlund,
verksamhetsutvecklare hållbarhet, utvecklings- och
tillväxtavdelningen.

Hållbarhets- redovisning Tomelilla 2021

Tomelilla
kommun

Innehållsförteckning

1	Inledning	3
1.1	Tomelilla kommuns vision	3
1.2	Livskvalitetsprogram för Tomelilla 2030	3
1.3	Energi och klimatplan 2020–2025	4
2	Hållbarhetsarbetet 2021–2022	4
2.1	Nuläges- och omvärldsanalys	4
2.2	Folkhälsan i Tomelilla	5
2.3	Hållbarhetsarbetet i kommunorganisationen	6
2.4	Hållbarhetsarbetet i kommunen	7
3	I fokus 2021	10
3.1	Climate week Österlen	10
3.2	Temaskoldag med närproducerad mat	10
3.3	Minskat matsvinn - Förvaltningens statistik	10
3.4	Healthy Cities	12
3.5	Fritidscheck	12
3.6	Naturlekplats i Tomelilla tätort	12
3.7	Ungdomsråd med ungdomspresidium	13
3.8	Ett jämställt Skåne	13
3.9	El- och värmeförbrukning - Förvaltningens statistik	13
3.10	Delningstjänst av möbler och inredning	14
3.11	Öppna kommunhus	14
3.12	Mobilitet på tvärs	15
3.13	HVO-konvertering	15
3.14	Utbyggnad av cykel och gångvägar	15
3.15	Hållbar platsutveckling	15
3.16	Munkmodellen	15
3.17	Gemensam kretsloppsplan 2021–2030	16
3.17.1	Hållbar konsumtion och produktion - Kommunens statistik	16
3.18	Klimatväxling	17
3.19	100% fossilbränslefria kommuner	18
3.19.1	Drivmedel och resor - Förvaltningens statistik	18
3.20	Vattenvårdsprojekt	22
3.21	Tomelilla får fler träd	22
3.22	Biodling på kommunens mark	22
3.23	Glokala Sverige	22
4	Förslag till fokus 2022–2023	23
5	Uppföljning Agenda 2030	24
6	Uppföljning Miljö- och klimatmål	30

GLOBALA MÅLEN

för hållbar utveckling

1 Inledning

"En hållbar utveckling är en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov". -Brundtlandrapporten 1987.

Förvaltningen arbetar dagligen, både i det stora och lilla för att uppnå en hållbar framtid. Ett arbete som under de senaste åren har intensifierats och blivit mer nödvändigt för utvecklingen av kommunen. Ett arbete som sker i samverkan, inte bara inom förvaltningen utan även med näringsliv, föreningar och andra offentliga aktörer både lokalt och nationellt. I rapporten redovisas ett urval av det hållbarhetsarbete som pågår i förvaltningen, samt enklare analyser för 2021–2022. Först redovisar vi de styrdokument som leder vårt arbete inom hållbarhetsområdet och hur vi går från ord till handling. Efter det följer en sammanfattande omvärlds- och nulägesanalys om klimat och miljöarbetet globalt, med påverkan lokalt. Vi lyfter sedan fram ett urval av aktiviteter, projekt, statistik och resultat av det gångna årets hållbarhetsarbete med utgångspunkt i Agenda 2030. Efter det följer förslag till fokus för kommande års hållbarhetsarbete. Avslutningsvis redovisar vi en uppföljning av nyckeltal kopplat till de globala hållbarhetsmålen för Agenda 2030 samt uppföljningen av nyckeltal för Sveriges miljömål.

1.1 Tomelilla kommuns vision

Vår vision är vägledande för kommunens arbete med mål, budget och en rad andra viktiga beslut inom hållbarhetsområdet. Den följer:

"I Tomelilla på Österlen odlar vi matkultur och kreativitet. Vår gemensamma innovationskraft ger näring och hållbar tillväxt."

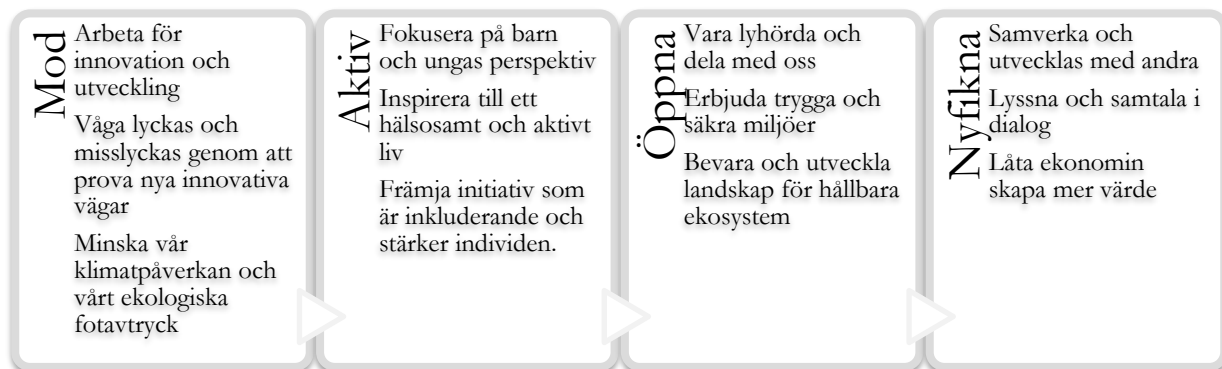
1.2 Livskvalitetsprogram för Tomelilla 2030

Livskvalitetsprogrammet för Tomelilla 2030 är förvaltningens styrdokument för miljö och folkhälsa. Det ger riktningen för kommunens hållbarhetsarbete till 2030. Programmet ersätter tidigare miljömålsprogram och förtydligar arbetet med folkhälsa, de sociala aspekterna och trygghetsskapande åtgärder, samt kopplas till Agenda 2030 och de globala hållbarhetsmålen.

I arbetet vill vi inkludera, engagera och inspirera invånare, föreningar, näringsliv och andra kommuner. Tillsammans tar vi alla ansvar för samhällets utveckling och människorna som bor här eller som besöker oss. Med hänsyn till omvärldsfaktorer pekas viljeriktning och prioriteringar för framtiden ut.

Viljeinriktningarna är kopplade till vårt förhållningssätt i arbetet med att uppnå intentionerna med programmet. Vi vill vara modiga, öppna, aktiva och nyfikna i vårt arbete med livskvalitet och hållbar utveckling. Tillsammans identifierar vi utmaningar och prioriterar område vi vill förbättra, **"vi vill därför"**. För varje prioritering finns ett antal förbättringsområden, **"så här gör vi"**, dessa kan vara speciella initiativ som kan syfta till att öka satsningar, skapar förutsättningar och minska konsekvenser.

Vi vill vara modiga, aktiva, öppna och nyfikna i vårt arbete för att uppnå en hållbar utveckling och god livskvalitet.

Programmet pekar inte ut konkreta åtgärder och aktiviteter, detta ansvarar respektive nämnd och verksamhet inom sitt område för att lyfta fram. Alla behöver vara en del av pusslet för att uppnå en hållbar utveckling och ingen ska lämnas utanför i arbetet. Genom att lyfta in det i verksamhetsplanerna, i de ekonomiska redovisningarna samt i en årlig hållbarhetsredovisning kan programmet hållas levande och aktuellt. Genom att följa omvärldstrender och de resultat som redovisas i rapporter kan rätt åtgärder sättas in i rätt tid för att styra arbetet mot kommunens strävan att bli en *kreativ och hållbar bit av Skåne*.

1.3 Energi och klimatplan 2020–2025

Tomelillas energi- och klimatplan 2020–2025 är kommunens strategi för utfasning av fossila bränslen och för att uppnå klimatneutralitet. Planen antogs av kommunfullmäktiga 18 december 2019 och ska följas upp en gång per mandatperiod. Energi- och klimatplanen anger att kommunorganisationen samt alla hel- och delägda bolag ska vara fossilfria och klimatneutral år 2025.

2 Hållbarhetsarbetet 2021–2022

2.1 Nuläges- och omvärldsanalys

Året 2021 fortsatte att domineras av pandemin som drabbade världen 2020. Beslutsfattare över hela världen har satsat stora offentliga medel för att bekämpa smittspridningen och bromsa de negativa konsekvenserna med löften om omstart till en grön ekonomi. Trots att Sverige hade en jämförelsevis hög andel gröna investeringar, gick enligt OECD endast 21 procent av det statliga stödet globalt sett till miljöanpassade projekt, medan 79 procent av offentliga medel inte gick till att tackla klimatproblemen och i vissa fall bidrog till att förvärra dem.

Under 2021 och början av 2022 släpptes IPCC:s sjätte rapport som visar på att klimatförändringarna nu syns på alla platser runt jorden, på land, i haven och atmosfären. I våra nordliga delar är uppvärmningen dubbelt så hög som det globala genomsnittet, vilket kommer att göra katastrofväder allt vanligare. Forskarna slår med ännu större tydlighet fast att det är människans utsläpp som orsakar klimatförändringarna och det mer extrema vädret. Men trenden kan vändas om kraftiga åtgärder sätts in för anpassning och utsläppsminskningar som leder till nollutsläpp globalt senast 2050.

Enligt klimatpolitiska rådets rapport 2022 krävs större utsläppsminskningar i Sverige. Omställningen behöver accelerera och Sverige kan och bör ligga i framkant i arbetet mot det fossilfria samhället. Det senaste året har på många vis visat att det är möjligt. Inom EU pågår ett reformarbete med att genomföra den gröna givens och uppnå EU:s klimatmål, som är EU:s största lagstiftningspaket någonsin och näringslivets ökade aktivitet syns inte minst i norra Sverige med några av Europas största industriinvesteringar i fossilfria energikällor. Men det finns också uppenbara utmaningar. Krig i Europa och världen, demokratins tillbakagång och försvagade internationella samarbeten riskerar att förhindra nödvändiga politiska beslut och viktiga investeringar. Stora svängningar i energipriser påverkar företag och enskilda och ger stora påfrestningar inte minst för många lantbrukare i Skåne. Även om ingen vet exakt hur vägen till netto noll utsläpp kommer se ut, pekar Klimatpolitiska rådet på fyra områden med central betydelse för den kommande omställningen: *effektivare energi- och resursanvändning, fossilfri elektrifiering, biomassa från skogs- och jordbruk och upptaget och lagring av koldioxid*. Några av rekommendationerna från rapporten är att *stärka målbild och styrmedel inom dess fyra områden, skapa förutsättningar för investeringar som bidrar till att klimatmålen nås samt att genomföra ett brett kunskaps- och kompetenslyft för klimatomställningen*. Dessa är områden där vi på lokal och kommunal nivå har möjlighet att göra skillnad då kommunen har stor rådighet till exempel över den fysiska planeringen och att på olika vis styra mot mer hållbara levnadsvanor och konsumtion.

Under 2021 har hållbarhetsarbetet i Tomelilla kommun fokuserat på livskvalitetsprogrammets uppstart och uppföljning av programmet. Programmet sträcker sig över de tre hållbarhetsaspekterna socialt, ekonomiskt och ekologiskt, varför det har varit viktigt att hitta balansen för att uppnå intentionerna med programmet. Ett sätt det har gjorts genom är att utforska möjligheterna med att använda ”Munkekonomin” (Doughnut economics) som verktyg för att visualisera och utvärdera kommunens livskvalitetsprogram. Arbetet med munkekonomin beskrivs i mer detalj längre ner i rapporten.

2.2 Folkhälsan i Tomelilla

Under 2021 presenterades resultaten av Region Skånes folkhälsorapport för barn och unga där alla grundskolor med elever årskurs 6 och 9 samt år 2 på samtliga gymnasieskolor erbjöds delta. Totalt deltog 482 skolor och över 26 000 elever. Områden som berörs i rapporten är hälsa, levnadsvanor, sociala relationer, trygghet och utsatthet, skolan, fritid och framtidstro. Majoriteten av de svarande skattade sin hälsa som god eller mycket god, att de är nöjda med sig själva och att de trivs med livet. Det fanns dock stora skillnader mellan flickor och pojkar där bland annat stress i vardagen var dubbelt så vanligt hos flickor än pojkar.

Unga i årskurs 6 i Tomelilla skattar sin tillit till andra människor förhållandevis högt i jämförelse med resten av Skåne. De har däremot även angett att de blivit utsatta för brott till en högre andel än snittet och en lägre andel anger att båda föräldrarna förvärvsarbetar. För unga i årskurs nio anger en högre andel än snittet att de druckit alkohol, rökt cigaretter och känt sig stressade av skolarbete under det senaste året. En lägre andel än snittet anger också att de klarar skolan utan studiesvårigheter. Unga i gymnasiet årskurs 2 har en något högre andel fetma och somatiska besvär än snittet. De deltar även i lägre grad i föreningar, klubbar och organisationer.

Arbetet för att bemöta rapportens utmaningar pågår aktivt under genomförandet av livskvalitetsprogrammet där Tomelilla pekat ut ett hälsosamt och aktivt liv samt inkludering och meningsfull sysselsättning som prioriteringsområden. Under 2021 har Tomelilla kommun bland annat fortsatt att använda sig av fritidschecken som infördes förra året i syfte att öka möjligheten för kommunens ungdomar att sysselsätta sig med något meningsfullt på fritiden. Checken är värd 250 kr och kan användas som betalning för medlems- eller deltagaravgift i någon aktivitet.

2.3 Hållbarhetsarbetet i kommunorganisationen

Hållbarhetsredovisningen för 2021 visa att Tomelilla kommun är på väg åt rätt håll och har de förutsättningar som behövs för att växla upp ytterligare.

Energiförbrukningen, som är till 100 procent fossilbränslefri, har kraftigt sjunkit under året. Även uppvärmningen är nu 99,9 procent fossilbränslefri, och genom introduktion av HVO100 i förvaltningens drivmedelsförbrukning är den totala drivmedelsförbrukningen till 67,7 procent fossilbränslefri.

Samtidigt har de totala växthusgasutsläppen ökat med 5 procent mellan 2020 och 2021. Ökningen beror delvis på att kommunen avrått från att åka kollektivt under pandemin. Den beror även på en ökad drivmedelanvändning som kommit efter att förvaltningen börjat räkna in skolskjuts i sin drivmedelsredovisning. Värt att notera är att skolskjutsen orsakar 258 ton Co2 per år medan kommunens utsläpp från leasade och ägda fordon genererar 124 ton Co2 (Tabell 1). Utsläppen från tjänsteresor uppgår till 17 ton varav körning med privat bil i tjänst står för 14 ton och flygresor för 2 ton. Kommunens totala utsläpp från drivmedel är 399 ton Co2. Detta visar att diesel och bensinanvändningen är fortsatt hög och att skolskjutsar är ett viktigt utvecklingsområde för minskad klimatpåverkan. Skolskjutsarna innebär dock samtidigt en sannolikt betydande utsläppsbesparing jämfört med om barnen hade blivit skjutsade separat i bil. Som jämförelse kan nämnas att utsläppen från samtliga transporter inom kommunen som geografiskt område enligt nationella emissionsdatabasen var 25 870 ton år 2019 (senast tillgänglig statistik), varav personbilar utgjorde 16 790 ton. De kommunfinansierade transporterna står alltså för i storleksordningen några procent av de totala CO2-utsläppen från transporter inom kommunen som geografiskt område.

Utsläppspost	Energi kWh	Co2 ton
Skolskjuts	768 115	258
Kommunens fordon	838 798	124
Tjänsteresor	63 424	17
Totalt	1 670 337	399

Tabell 1: Utsläpp av koldioxid samt energiförbrukning inom kommunförvaltningen.

En annan stor utmaning framöver ligger i att fortsätta minska koldioxidutsläppen från konsumtionsbaserade utsläpp i förvaltningen. Arbetet med detta har under många år förts inom kommunens måltidsverksamheter, bland annat genom inköp av lokalproducerade varor, gemensam varudistribution, minskat matsvinn och minskning av engångs- och plastprodukter. Detta arbete kommer tas vidare för att inkludera alla kommunens inköp av varor och tjänster, exempelvis genom ett mer aktivt arbete med miljö- och klimatkrav vid upphandling.

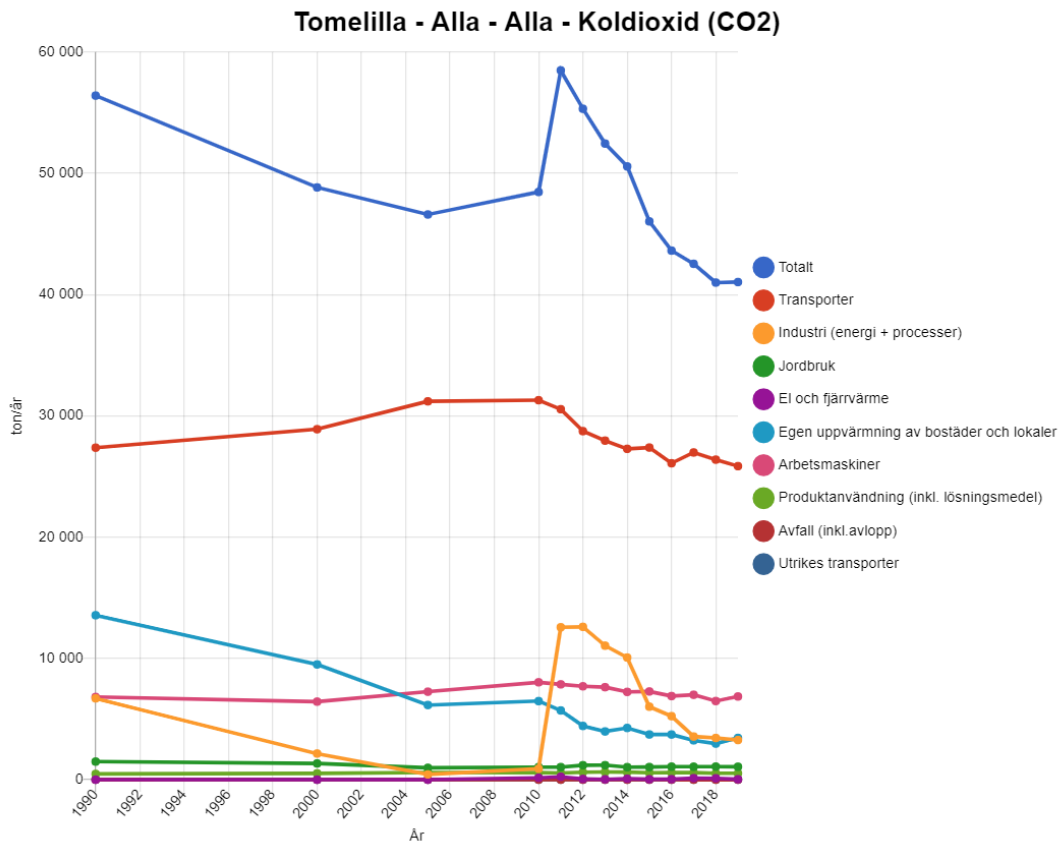
2.4 Hållbarhetsarbetet i kommunen

Inom kommunen som geografiskt område dominerar transporter och framför allt personbilarnas utsläpp av koldioxid stort (Figur 1 och 2). Statistiken är hämtad från nationella utsläppsdata-basen. Datan redovisas med två års eftersläpning. Det är viktigt att ha med de längre trenderna, eftersom den totala mängden ackumulerade utsläpp nu behöver minska år efter år. Om Tomelillas kvarvarande utsläppsbudget antas följa ungefär den minskningstakt som klimatforskare menar krävs för att Parisavtalet ska uppnås för Skåne som helhet¹, så innebär det att utsläppen inom det geografiska området behöver minska med 17 procent per år från 2020. Utsläpp från konsumtion av importerade varor och tjänster ingår inte i beräkningarna.

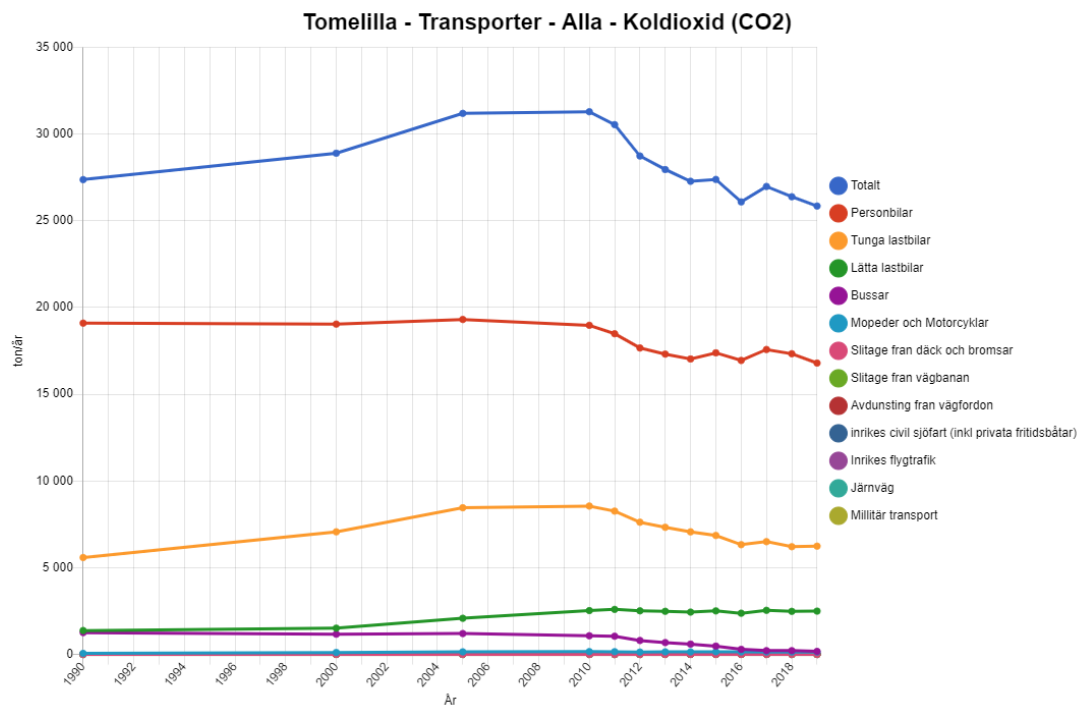
Sett till det totala utsläppet av växthusgaser är jordbruket den dominerande utsläppskällan, varav djurs matsmältning står för den absolut största delen av utsläppen (Figur 3 och 4). Även kogödsel och konstgödsel står för en stor andel av det totala växthusgasutsläppet inom jordbruket. Den totala mängden djur samt djurhållningen har alltså stor påverkan på växthusgasutsläppen inom kommunen.

Inom samhällsplaneringen står vi inför stora omställningar i hur vi bygger och planerar för framtidens samhällen. Arbetet för en mer hållbar mobilitet med gång, cykel och kollektivtrafik i kombination med ett smart, fossilfritt bilnyttjande, främjar folkhälsan och minskar utsläppen. Kommunen kan på många olika vis underlätta för fler att välja cykel i kombination med kollektivtrafik. Det är även viktigt att utveckla tydligare riktlinjer för cirkulärt byggande och det systematiska arbetet för att minska klimatpåverkan och anpassa till ett förändrat klimat i den fysiska planeringen.

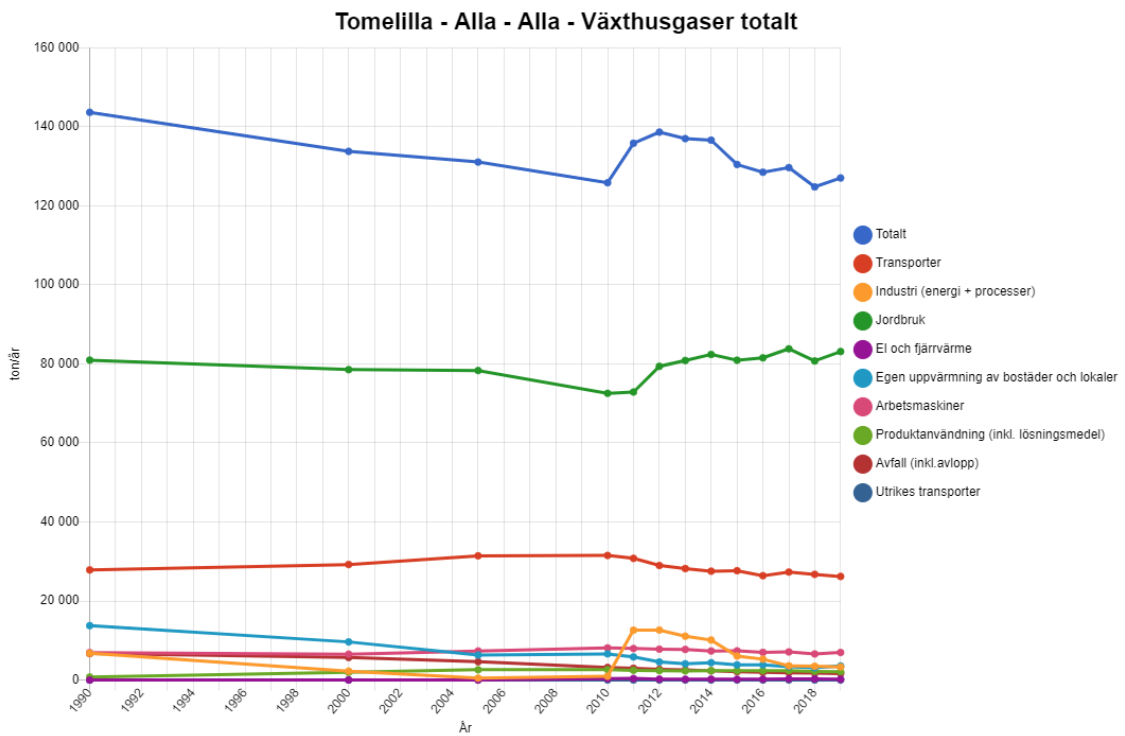
¹ Nyhetsartikel; <https://www.newsworthy.se/artikel/79316/sk%C3%A5ne-spr%C3%A4cker-sin-koldioxidbudget-om-fem-%C3%A5r>

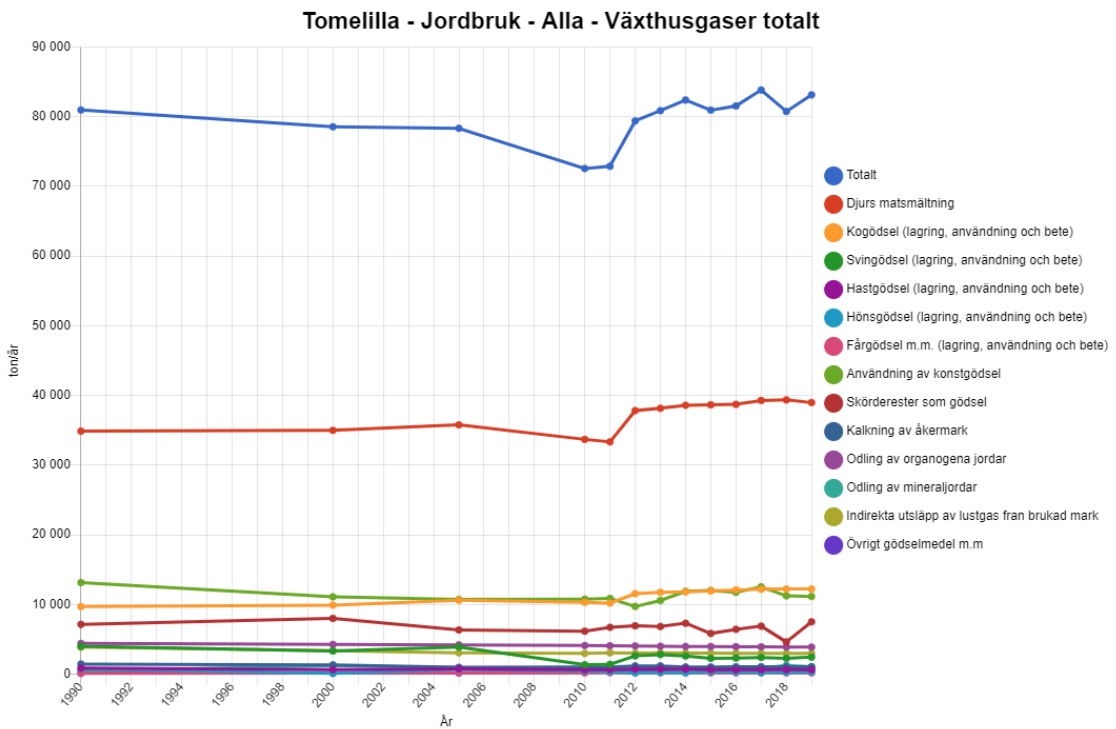
Figur 1: Koldioxidutsläpp i Tomelilla kommun.

Figur 2: Koldioxidutsläpp från transporter i Tomelilla kommun.

Figur 3: Alla växthusgasutsläpp i Tomelilla kommun.

Figur 4: Alla växthusgasutsläpp från jordbruket i Tomelilla kommun.

3 I fokus 2021

Nedan redovisas en del av hållbarhetsarbetet som har genomförts i förvaltningen under 2021. Många av aktiviteterna berör flera delar av Agenda 2030 arbetet och tilldelningen av specifikt mål har skett med hänsyn till det största fokuset.

3.1 Climate week Österlen

Climate week Österlen är Tomelilla kommuns egen variant av hållbarhetsveckan Fast fusion Climat week som startades under 2020. Tomelilla kommun har valt att göra det till ett årligen återkommande event. Temat för veckan är lokala och hälsosamma råvaror, klimat och skånska maträtter. I årets klimatvecka samarbetade kommunen med konceptet En God Granne som är en samling lokala producenter som under veckan levererade sina råvaror till skolans och äldreomsorgens kök i Tomelilla kommun. De producenter som deltog under veckan var Mellbybagaren, Ottoglass, Strömbecks Gårdsslakt och chark, Källagården, Österlenbryggarna, Skillinge Fisk, Peterborgs Gård, Björstorps – Gårdens kött samt Kiviks café och bageri.

3.2 Temaskoldag med närproducerad mat

Under hösten 2021 genomfördes en temadag om närproducerad mat på Smedstorpsskolan. Lokala matproducenter som ingår i konceptet En God Granne dukade upp sina maträtter inför eleverna som tog sig an uppdraget som smakpanel.

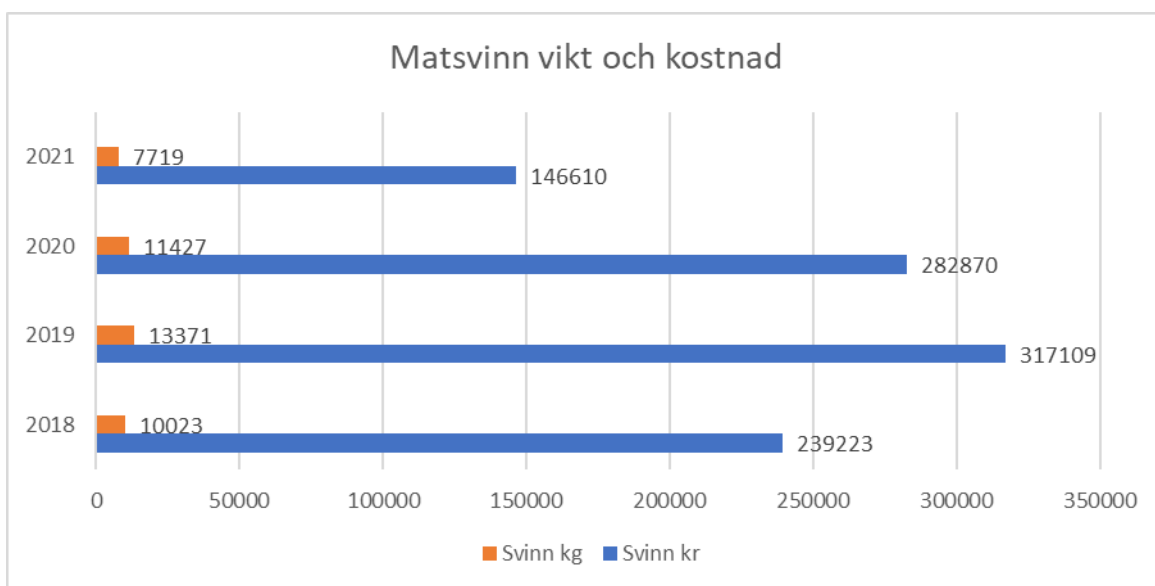

3.3 Minskat matsvinn - Förvaltningens statistik

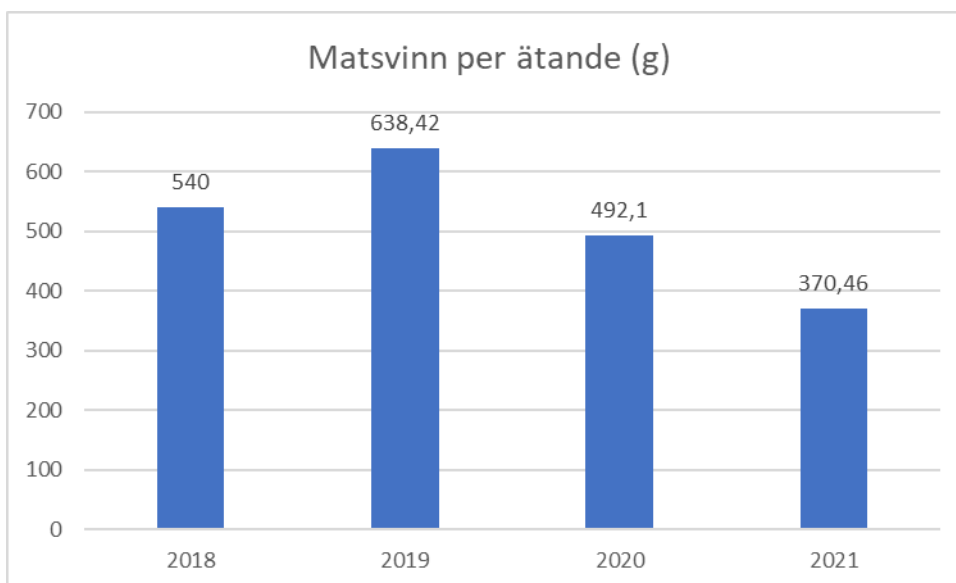
Kommunens måltidsverksamhets arbete med minskat matsvinn har pågått under flera år och har under tiden förfinats och breddats. Förutom matgästernas tallrikssvinn, följs även serveringssvinn och beredningssvinn upp. Samhällets medvetenhet om matsvinnets betydelse, både samhällsekonomiskt och miljömässigt har ökat de senaste åren, men arbetet behöver förstärkas ytterligare.

År 2021 har matsvinnet minskat kraftigt till 7719 kg från 11 427 kg år 2020 (Figur 5). Matsvinnet 2019 uppgick till över 13 300 kg, en toppnotering jämfört med både 2018, 2020 och 2021. Ett aktivt arbete för att minska matsvinnet har pågått under 2021, vilket har bidragit till den kraftiga minskningen. Detta syns i statistiken då matsvinnet per ätande har minskat från 492,1 g under 2020 till 370,46 g under 2021 (Figur 6). Minskningen beror däremot även till viss del på att flera skolor under perioder tvingats hålla stängt på grund av pandemin. Den positiva utvecklingen för att minska matsvinnet måste i framtiden fortsätta i samverkan mellan skola samt vård och omsorg.

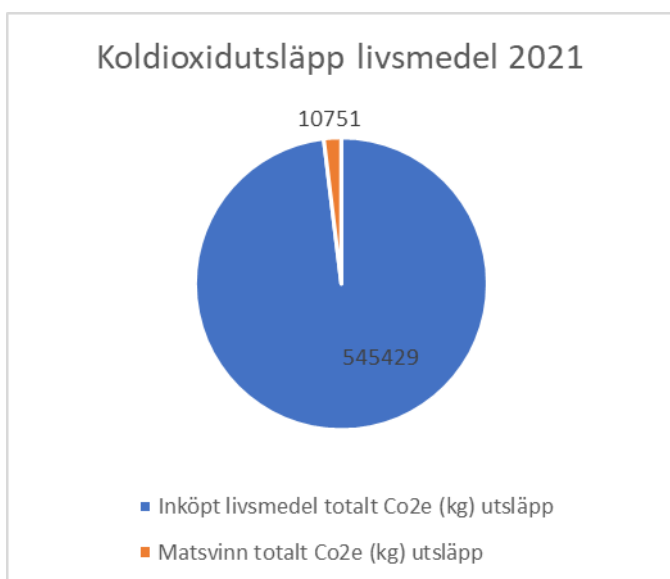
Årets statistik redovisar även det inköpta livsmedlets totala Co2 (kg) utsläpp och matsvinnets totala Co2 (kg) utsläpp (Figur 7).

Figur 5: Matsvinn i vikt (kg) och kostnad (kr) i Tomelilla förvaltnings måltidsverksamheter. Källa DKAB.

Figur 6: Matsvinn per ätande (g) i Tomelilla förvaltnings måltidsverksamheter. Källa DKAB.

Figur 7: Koldioxidutsläpp (kg) från inköpt livsmedel samt från matsvinn i Tomelilla förvaltnings måltidsverksamheter. Källa DKAB.

3.4 Healthy Cities

Tomelilla kommun har under 2021 gått med i det WHO-an slutna nätverket Healthy Cities. I nätverket deltar politiker och tjänstepersoner som på olika sätt arbetar med att bidra till kommuner och regioners arbete med folkhälsa och social hållbarhet. Genom ett medlemskap i nätverket kan kommunen öka sin kunskap, dela erfarenheter och utveckla arbetet med konkreta insatser för en förbättrad livskvalitet.

3.5 Fritidscheck

För att öka möjligheten för barn- och ungdomar i åk 4–9 att sysselsätta sig med något meningsfullt på fritiden fortsätter Tomelilla kommun att ge ut en fritidscheck på 250 kr även 2021. Checken kan användas hos en förening eller kommunens kultur- och fritidsverksamheter. Checken infördes under 2020 med syfte att införa ett system för fritidsaktiviteter som tar sitt ursprung i ungdomarnas egna önskemål. Under 2021 skickades cirka 950 fritidscheckar ut till barn och unga i ålder 10–15 år. Av dessa har totalt 272 fritidscheckar använts för deltagande i olika föreningar och kommunala verksamheter och resulterat i 22 nya medlemmar.

3.6 Naturlekplats i Tomelilla tätort

Under hösten 2021 pågick upprustningen av lekplatsen på Videgatan i Tomelilla tätort som är byggd av nästan enbart naturmaterial. Medan stommarna består av robinia och lärk är fallunderlaget i bark för att på ett naturligt sätt smälta in i Skogsbacken som ligger i anslutning. Upprustningen är en del av kommunens satsning på lekplatser där totalt sex lekplatser rustas upp. Lekplatsen på Videgatan har motoriktema där lekattraktionerna fokuserar på barnens förmåga att klättra, ta sig igenom hinder och använda kroppens fin- och grovmotorik.

3.7 Ungdomsråd med ungdomspresidium

Ungdomsrådet bildades år 2019 och representationen utgörs av elever från samtliga skolors elevråd i kommunen. Ungdomsrådet/presidiet ska utgöra de ungas röst i kommunen i olika frågor. Frågor där ungdomsrådet varit delaktiga under 2021/2022 är: Tätorts- och landsbygdsprogrammet, nybyggnation av Lindesborgsskolan samt detaljplan som bedömdes få påverkan på Lindesborgsskolan, Livskvalitetsprogrammet och skolans visionsdokument. Utöver detta har ungdomsrådet fört ett aktivt arbete mot mobbning, där de bland annat har bjudit in Tobias Karlsson för att föreläsa om ämnet. De har även fått information om medborgarinitiativ och klagomålsanmälan samt skickat brev till ÖKRAB om införandet av källsortering med flerkällkärl. Ungdomsrådet blev i början av året tilldelade 200 000 kr att själva förfoga över vilket de bland annat använt till föreläsningar.

3.8 Ett jämställt Skåne

Tomelilla är anslutna till strategin Ett jämställt Skåne där förvaltningen bland annat jobbar med heltid som norm, samt chefs- och ledarskapsutveckling för att skapa mer jämställdhet, både vad gäller vardagliga förutsättningar och lön. Under 2021 har Tomelilla genomfört en lönekartläggning för att upptäcka oskäligena skillnader i lön mellan män och kvinnor. Kommunen har utvecklat sitt arbete med kompetensbaserad rekrytering och processer för att kvalitetssäkra och förhindra diskriminering. Kommunen har även arbetat aktivt med att förhindra och förebygga psykisk ohälsa med hjälp av företagshälsovården.

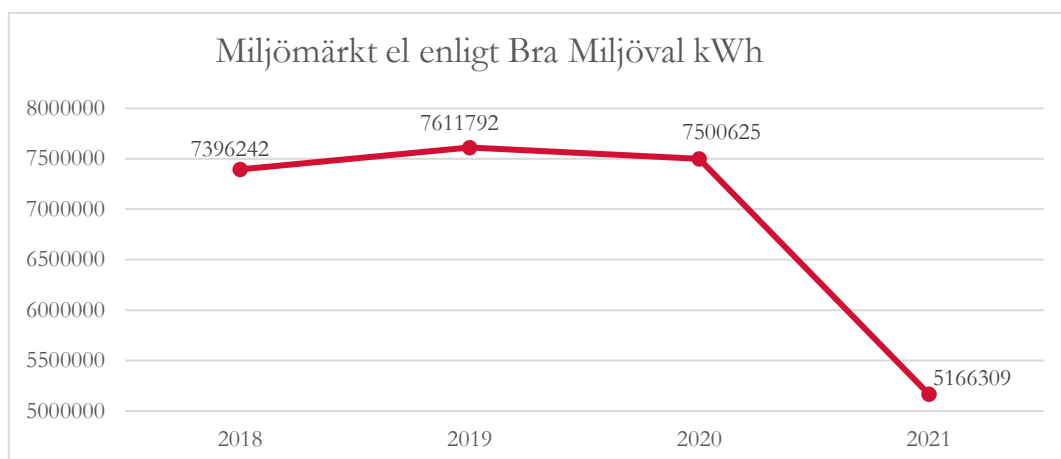

3.9 EI- och värmeförbrukning - Förvaltningens statistik

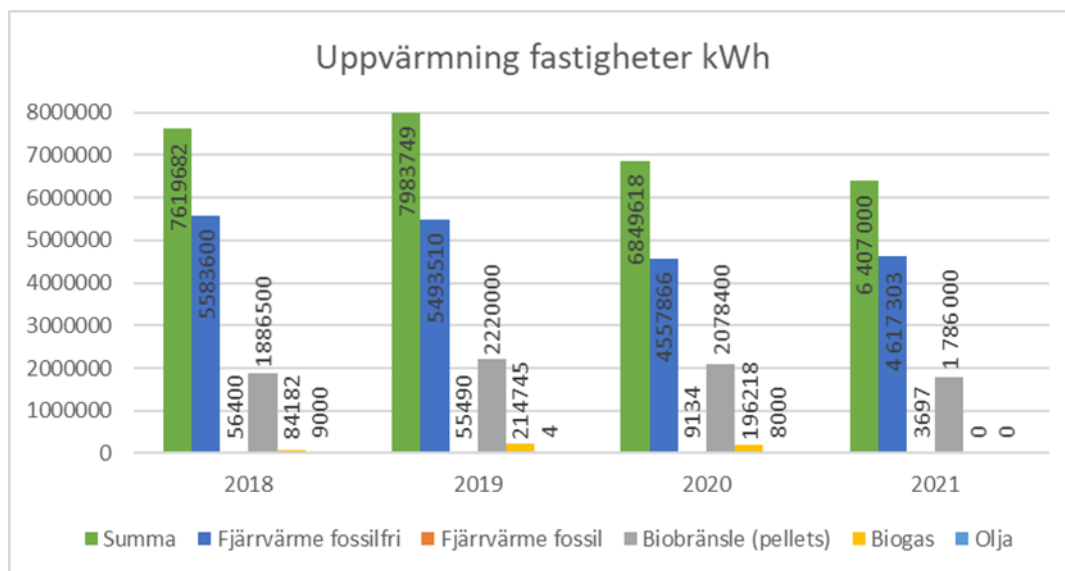
Fastighetsavdelningen har under flera år arbetat med att minska energibehovet och sänka elkostnaderna. Energislukande laster såsom belysning, pumpar och ventilation har bytts ut och ersatts av mer energieffektiva lösningar. Under 2021 har elförbrukningen kraftigt minskat jämfört med tidigare år (Figur 8). Den viktigaste förklaringen till minskningen är att Österlen VA:s elanvändning sedan mars 2021 redovisas separat. Totalt producerade de kommunägda solcellerna 18,41MWh varav 5,13 MWh såldes till elnätet och 13,13 MWh användes i egna verksamheten. Den egna solcellsproduktionen motsvarade 3,5 procent av kommunorganisationens totala elanvändning som under året utgjorde 5 153 MWh.

Under 2021 har ingen olja eller biogas använts till uppvärmning (Figur 9). Kommunhuset, som var den enda fastigheten med biogasuppvärmning, har under året bytt till fjärrvärme. Österlen VA använder egenproducerad biogas till uppvärmning av röt-kammare under årets kallaste månader, vilket däremot inte räknas med i statistiken. Överskottsgas på 36 000 kubikmeter vilket motsvarar ca 234 000 kWh har facklats bort sommartid från Österlen VA. Gasen skulle framöver kunna komma till nytta genom att exempelvis värma upp Vålabadet i Tomelilla eller genom att mata in gasgenererad värme på fjärrvärmenätet. Förvaltningen bevakar frågan i dialog med berörda verksamheter.

I graferna redovisas statistik för elförbrukningen samt statistik för uppvärmning över åren 2018 till 2021.

Figur 8: Elförbrukning i Tomelilla kommuns fastigheter.

Figur 9: Uppvärmning i Tomelilla kommuns fastigheter.

3.10 Delningstjänst av möbler och inredning

Under 2021 har den interkommunala delningstjänsten Mylock lanserats, som används för att låna och byta exempelvis möbler i och mellan kommuner. Målet med delningstjänsten är att få verksamheterna att använda sina resurser och tjänster effektivare genom att dela dem med andra. På så vis kan vi minska behovet av inköp av nya produkter. Delningstjänsten är ett resultat av ett samverkansprojekt och en innovationsupphandling där Ystad kommun har varit drivande.

3.11 Öppna kommunhus

Sedan årsskiftet 2021/2022 är Tomelilla kommun partner i kontorshubbar där anställda kan boka in sig på kontorsplatser i Malmö, Ystad, Lund och Sjöbo. Tanken med gemensamma kontor är att öka kunskapsutbytet och möjliggöra fler samarbeten mellan kommunerna och andra aktörer. Kontorshubbarna minskar även behovet av resande och bidrar till en ökad flexibilitet vilket gör Tomelilla till en mer

attraktiv arbetsgivare. Detta minskar både vårt koldioxidutsläpp och bidrar till en förbättrad livskvalité för anställda.

3.12 Mobilitet på tvärs

Inom projektet Mobilitet på tvärs som pågår under 2020–2022 ska Tomelilla undersöka och testa nya hållbara sätt att resa på ”tvärs”. Under 2021 har invånare erbjudits möjlighet att låna el-lådcykel och testa på el-scooter i kommunen. Erfarenheter från elcykelutlåningen visar att testcyklisterna var mycket nöjda med färdmedlet, men att det på vissa landsvägar upplevdes som alltför riskfyllt att cykla med barnen. Under 2021 har även en bilpoolspilot startat upp tillsammans med Bil Bengtsson i tätorterna Tomelilla och Sjöbo. Ytterligare en bilpool startade i februari 2022 i Brösarp. Bilarna är nyckelfria miljöbilar som bokas, låses upp och betalas genom Rulla-appen. Under 2021 startade även en kampanj för en bildelning som kallas Grannbilen, vilket är en form av bildelning där privatpersoner hyr ut sin bil via appar som SnappCar och GoMore.

3.13 HVO-konvertering

På gata och park i Tomelilla kommun tankas sedan 2021 samtliga dieseldrivna transportfordon med HVO100. Under 2021 och 2022 har även fordonen för Fastighetsenheten, Österlen VA och Österlenhem tankats med HVO100. Av förvaltningens totalt 65 fordon (exklusive skolskjuts) motsvarande 68 procent, i huvudsak av fossilfria drivmedel som el, biogas eller HVO100.

3.14 Utbyggnad av cykel och gångvägar

Under 2021 och 2022 genomförs satsningar på cykelväg och gångstråk i Tomelilla tätort för att på ett trafiksäkert sätt ge alternativ till bil. En ny cykelbana ska byggas mellan södra delen av Tomelilla, via Rosendalsområdet med förskolan Lärkan, förbi kommunhuset, genom centrum och till stationen. I samband med det kommer även Centralgatan, mellan Kulturhuset och Coop, utvecklas. Nya träd längs gatan samt ny gatubelysning som följer cykelbanan planeras.

3.15 Hållbar platsutveckling

Under 2021 beviljades Tomelilla kommun stöd från Tillväxtverket för att genomföra ett projekt för hållbar platsutveckling vid Hallamölla och Fyledalen tillsammans med Länsstyrelsen och lokala aktörer. I spåret av pandemin har ett stort besöksstryck i natur- och rekreationsmiljöer gjort att samverkan mellan olika aktörer aktualiseras och området runt Hallamölla och Fyledalen är två platser som varit särskilt populära. Projektet ska leverera utvecklingsplaner och metoder för hållbar och processdriven platsutveckling som förväntas bidra till att säkra natur- och upplevelsevärden och komma till nytta för såväl besökare som boende, näringsliv och lokalsamhället i övrigt.

3.16 Munkmodellen

Under hösten 2021 har Tomelilla kommun i samarbete med RISE forskningsinstitut undersökt hur munkmodellen (Doughnut economics) skulle kunna användas som uppföljningsverktyg för kommunens arbete med hållbarhet och

folkhälsa i Livskvalitetsprogrammet. Den samlade analysen släpptes i en rapport som går att finna på hemsidan. Munken visualiserar hur det som händer i Tomelilla påverkar de olika aspekterna av hållbarhet. På så sätt blir det tydligare var åtgärder behövs som mest för att bidra lokalt till de globala hållbarhetsmålen. Framöver kommer ett kommunporträtt med utgångspunkt i munkmodellen tas fram för Tomelilla. Det pågår även arbete för ett storskaligt projekt med fokus på omställning av kommunens livsmedelssystem.

3.17 Gemensam kretsloppsplan 2021–2030

En gemensam kretsloppsplan för Tomelilla i samarbete med Sysav, Kävlinge, Lomma, Simrishamn, Sjöbo, Skurup, Svedala, Trelleborg, Vellinge och Ystad effektuerades 2021. Planen har tre mål som syftar till att minska avfallet och miljöbelastningen, öka återanvändningen och återvinningen samt att sätta beteendeförändring i fokus. Planen ska skapa ett engagemang för avfallsfrågor och inspirera för att uppnå kretsloppsplanens mål.

- Inflödet av material och produkter till kretsloppet har minskat 2030
- Resursanvändningen i kretsloppet har effektiviserats år 2030.
- Spillet från kretsloppet har minskat år 2030

En stor del av det arbetet kommer att samordnas med bland annat projekt för 100% fossilfria kommuner och Glokala Sverige.

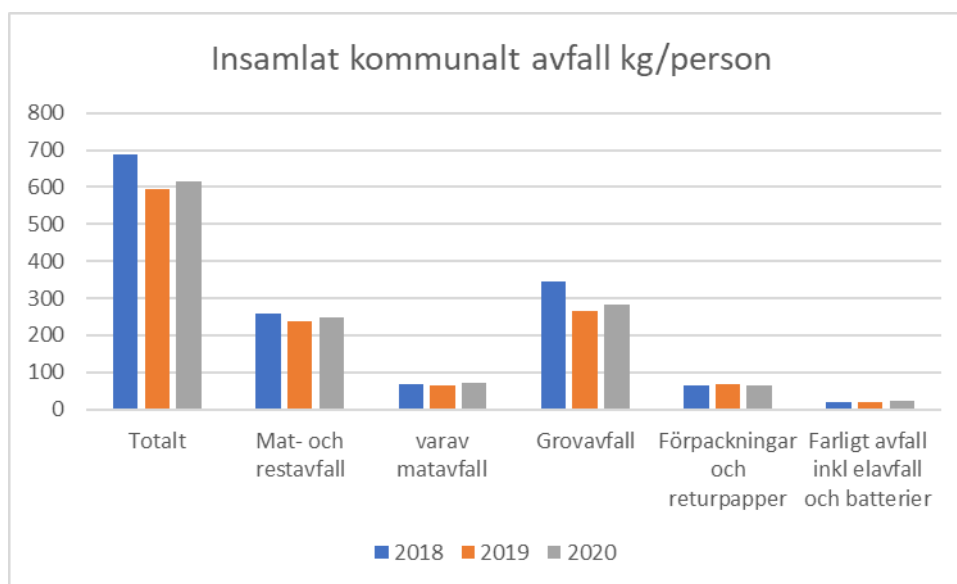
Förvaltningens arbete kommer att fokusera på att förebygga avfall genom att minska inköp, dela på resurser och öka återbruk. Genom att öka kunskapen samt ge rätt möjligheter genom inköpsavtalen kan förvaltningens klimatpåverkan minska. Som en del i det arbetet kommer en miljöspendanalys av kommunens inköp att genomföras under 2022.

3.17.1 Hållbar konsumtion och produktion - Kommunens statistik

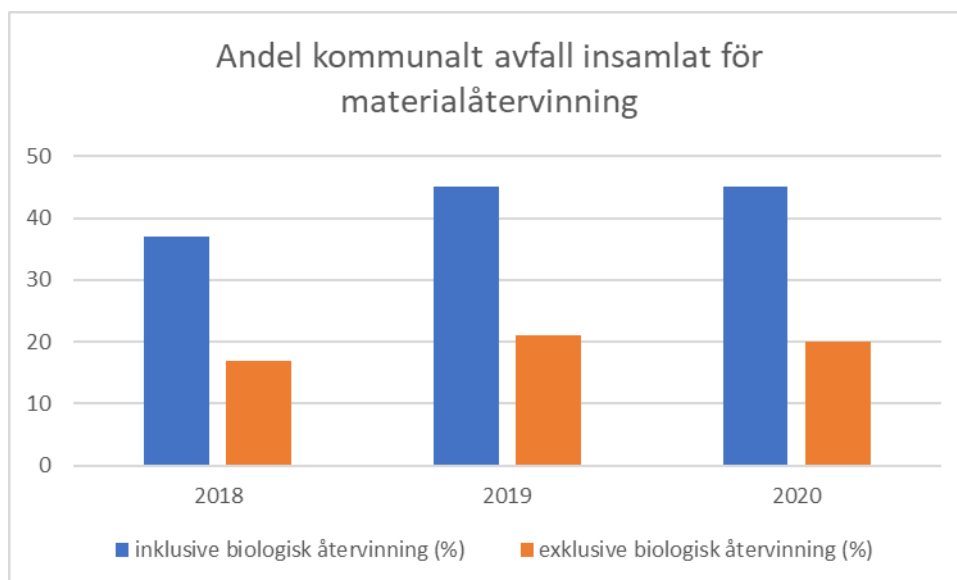
Statistiken är hämtad från Avfall Sverige och gäller kommunens totala avfall, ej enbart förvaltningen. Statistik för 2021 finns ej tillgänglig ännu varför 2020 års statistik använts som ungefärligt värde. Figur 10 visar den totala mängden insamlat kommunalt avfall² per person uppdelat i mat- och restavfall, grovavfall, förpackningar och returpapper samt farligt avfall. Figur 11 visar andelen av det kommunala avfallet som går till materialåtervinning vilket under 2019 och 2020 ligger runt 45 procent. Resterande mängd går till största del till förbränning för att bli energi. Plockanalyser visar att mer än 60 procent av hushållens restavfall i Sverige, som idag går till avfallsförbränning, skulle kunna materialåtervinnas³. Genom införandet av utsorterade fraktioner för privata hushåll och förbättrad tillgänglighet till återvinningsstationer skulle materialåtervinningen kunna öka.

² Begreppet kommunalt avfall har ersatt det tidigare begreppet hushållsavfall och avser alltså avfall från hushåll som kommunen har ansvar att ta hand om.

³ <https://www.naturvardsverket.se/amnesomraden/avfall/avfall--bade-resurssloseri-och-negativ-miljopaverkan/>

Figur 10: Insamlat avfall från hushåll i Tomelilla kommun.

Figur 11: Andel avfall insamlat från hushåll i Tomelilla kommun för materialåtervinning.

3.18 Klimatväxling

Klimatkompenseringen för förvaltningens flygresor samt körning med egen bil i tjänst ska utföras genom så kallad klimatväxling, vilket innebär att aktiviteter som leder till klimatutsläpp beläggs med en avgift som sedan finansierar projekt inom förvaltningen som bidrar till minskad klimatpåverkan. Syftet med klimatväxlingen är att minska användningen av fossilt bränsle och därmed minska klimatpåverkan från förvaltningen.

Klimatväxlingsmodellen avgränsas genom att i steg 1 omfatta **tjänsteresor med flyg** med start 1 december 2020, därefter steg 2 **körning med egen bil i tjänst** från och med 1 januari 2022. Dessa är de två reskategorier som ger störst klimatutsläpp.

Klimatväxling av flygresor är 30 procent fram till 2022, då höjs klimatväxlingen till 50 procent, efterföljande år höjs det till 70 procent, från och med 2025 kommer flygresorna att klimatväxlas med 100 procent.

För körning med egen bil i tjänst blir det ett procentuellt påslag på 10 procent efter att coronarestriktionerna hävdes under våren 2022.

3.19 100% fossilbränslefria kommuner

Genom projektet *100% fossilbränslefria kommuner* arbetar förvaltningen för att minska sin klimatpåverkan genom att inrikta sig på fem olika arbetspaket.

Fossilfria fordon och arbetsmaskiner – omställningen mot en fossilfri flotta, förutom bilar ingår även arbetsmaskiner såsom traktorer och motordrivna arbetsredskap. Målet är att 90 procent av kommunens personbilar och lätta lastbilar är avsedda att primärt drivas med fossilfritt drivmedel samt att 80 procent av drivmedlet som används i den egna verksamheten är fossilfritt.

Fossilbränslefria tjänsteresor – Fokus på att minska och växla om förvaltningens tjänsteresor. Målet är att 70 procent av tjänsteresorna ska genomföras med fossilbränslefria alternativ.

Klimatsmart offentlig konsumtion – Fokus på ökad kännedom om hur konsumtionen av produkter och tjänster bidrar till klimatpåverkan.

Ledarskap och inspiration – Kunskapsspridning om klimatfrågan samt vilka möjligheter och utmaningar det medför.

För dessa arbetspaket finns ett antal aktiviteter som förvaltningen har valt att arbeta med, bland annat måltidsverkstan Österlen Climate week som genomförs årligen i samarbete med LRF och övergång till HVO100.

Övergripande mål - De deltagande kommunerna använder minimalt* med fossil energi inom den egna verksamheten och genom sin konsumtion av produkter och tjänster. De deltagande kommunerna agerar på ett aktivt sätt som föredömen för andra aktörer i samhället genom att påvisa möjligheterna och fördelarna med att bedriva klimatsmart verksamhet. *Minimalt definieras som 5–10 procent fossil energianvändning

- **Projekt mål - Minskad klimatpåverkan:** Minskat med i genomsnitt – 25 procent
- **Delmål - Fossilbränslefria fordon och arbetsmaskiner:** minst 80 procent fossilbränslefria drivmedel
- **Delmål - Fossilbränslefria tjänsteresor:** minst 70 procent av tjänsteresorna med fossilbränslefria alternativ

Resultatet för 2021 visar att Tomelilla är totalt 97 procent fossilbränslefritt för el, uppvärmning, drivmedel och tjänsteresor i kommunorganisationen.

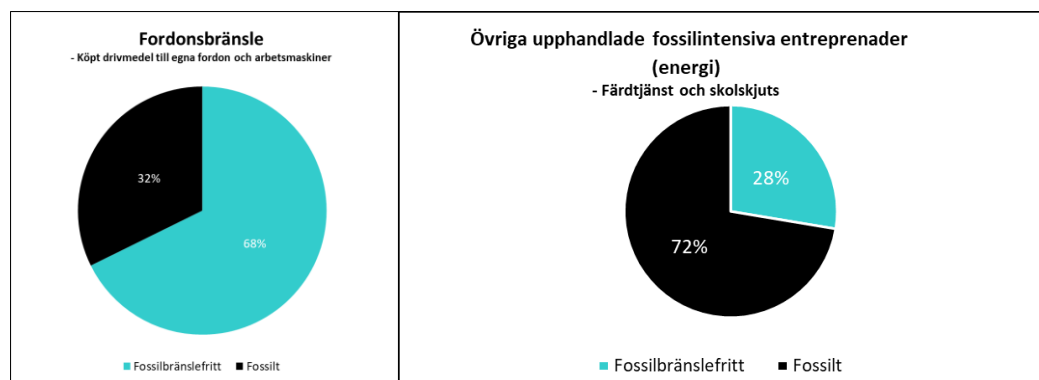
Projektrapport med fullständiga resultat för 2021 presenteras i enskild rapport på hemsidan. Nedan presenteras ett utdrag av resultaten.

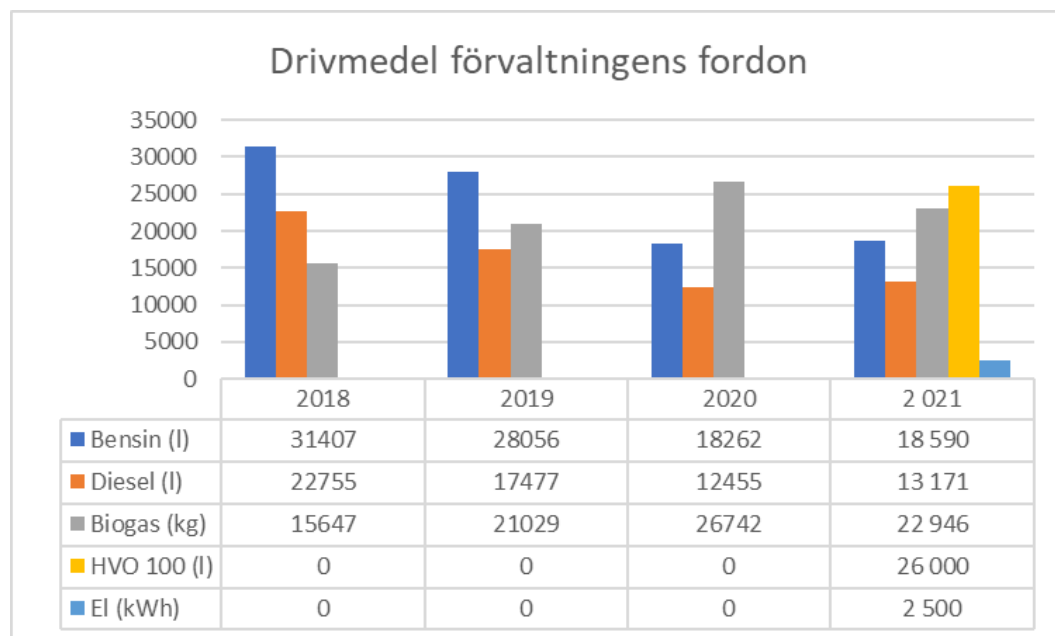
3.19.1 Drivmedel och resor - Förvaltningens statistik

Förvaltningens fordon

Av förvaltningens totalt 65 fordon (exklusive skolskjuts) drivs motsvarande 68 procent primärt av fossilfria drivmedel som el och biogas och HVO100 (Figur 12). Uppgraderingen till HVO-tank och inköp av elbilar genomfördes under december 2020 och utfallet syns i statistiken för 2021 (Figur 13). I statistiken syns en ökning av den totala mängden drivmedel då även Österlen VA och Österlenhem sedan 2021 tankar HVO100. Deras drivmedelsmängder har tidigare inte redovisats. Diesel- och bensin användningen ligger kvar på ungefär samma nivå som under föregående år vilket visar på att det krävs ett intensifierat arbete för att fasa ut fordon som fortfarande drivs av fossila drivmedel.

Figur 12: Andelen fossilfritt drivmedel i kommunförvaltningens fordon och arbetsmaskiner samt skolskjuts.

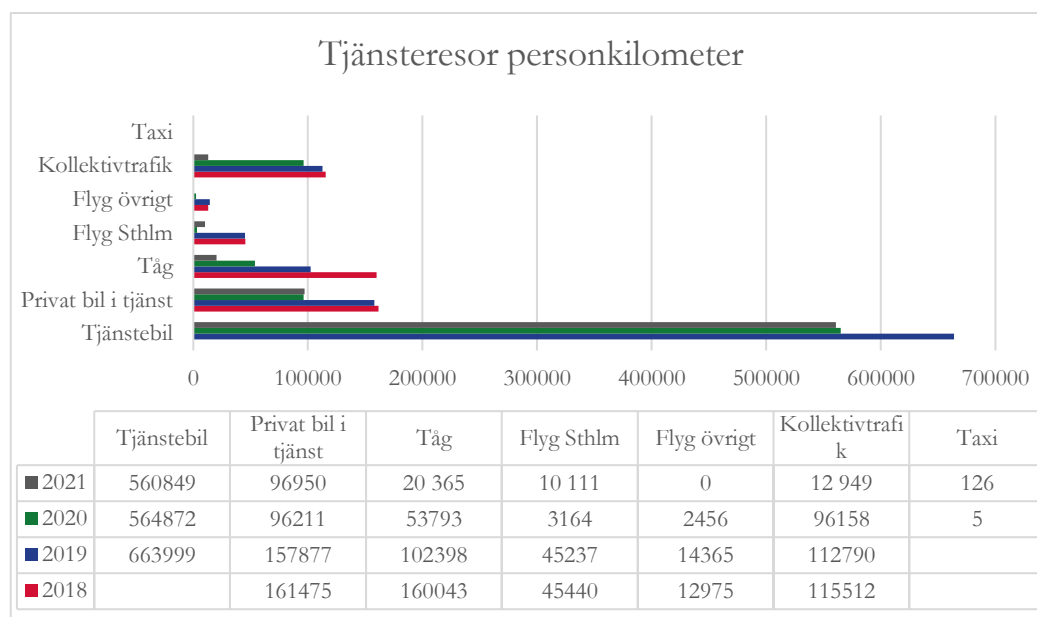

Figur 13: Drivmedelsförbrukning för ägda och leasade fordon och arbetsmaskiner i Tomelilla kommuns förvaltning.

Tjänsteresor

Under 2021 har resor inom tjänsten fortsatt minska sedan förra året på grund av pandemin (Figur 14). Många resor har ersatts av digitala möten. Den största minskningen syns på antalet tåg- och kollektivtrafikresor där resor med Skånetrafiken har minskat drastiskt. Tjänsteresor i tjänstebil har minskat med 2023 km medan tjänsteresor i privat bil har ökat med 739 km sedan förra året. Även flygresor mellan

Skåne-Stockholm har ökat från drygt 3000 personkilometer förra året till över 10 000 personkilometer 2021. Inga flygresor har skett till övriga platser.

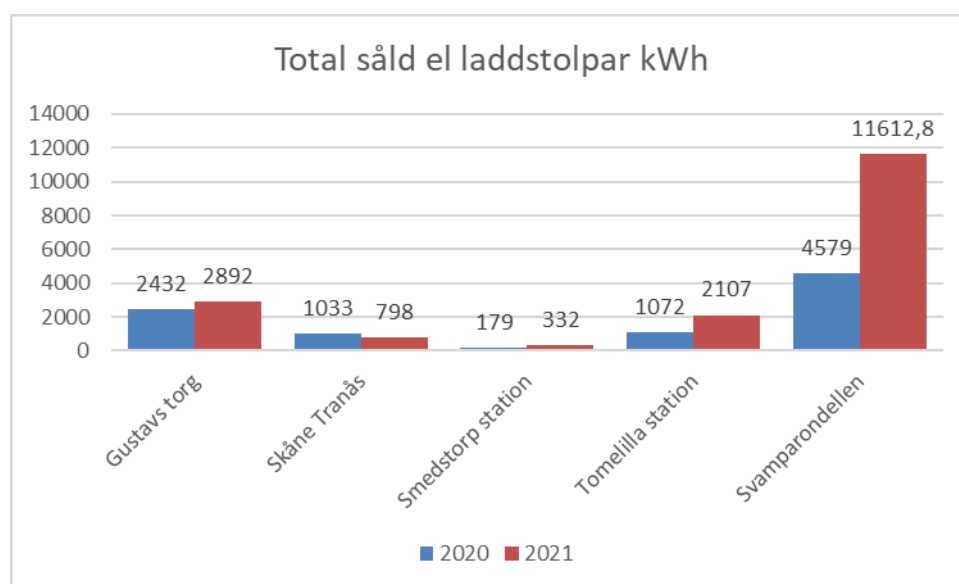

Figur 14: Tjänsteresor uppdelat per transportslag inom kommunförvaltningen och politiker.

Laddstolpar

Sedan 2017 finns 5 semisnabbladdare och en snabbladdare i kommunen. Under 2022 utreds etableringen av 8 nya laddplatser på Norrevång serviceboende för kommunens hemtjänst.

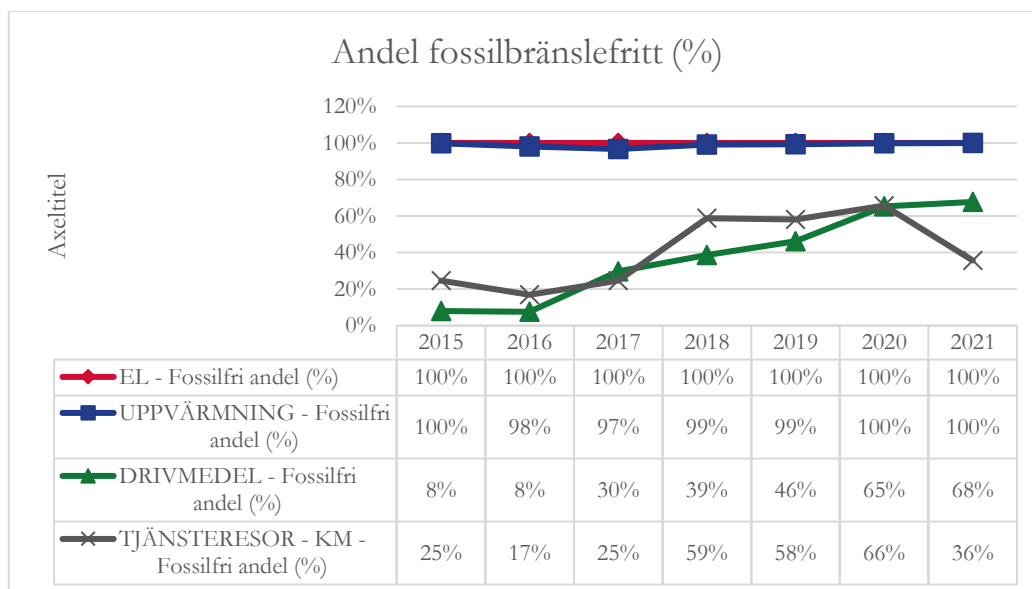
Statistiken avser såld el till externa kunder, inte förbrukning i förvaltningens egna fordon (Figur 15). Förvaltningen äger totalt sex laddstolpar, varav en snabbladdare och fem semisnabbladdare. Försäljning av el sker via Fortum Charge and Drive. Utav denna försäljning uppskattas 2500 kWh utgöra laddning av förvaltningens fordon under 2021.

Figur 15: El såld från förvaltningens ägda laddstolpar.

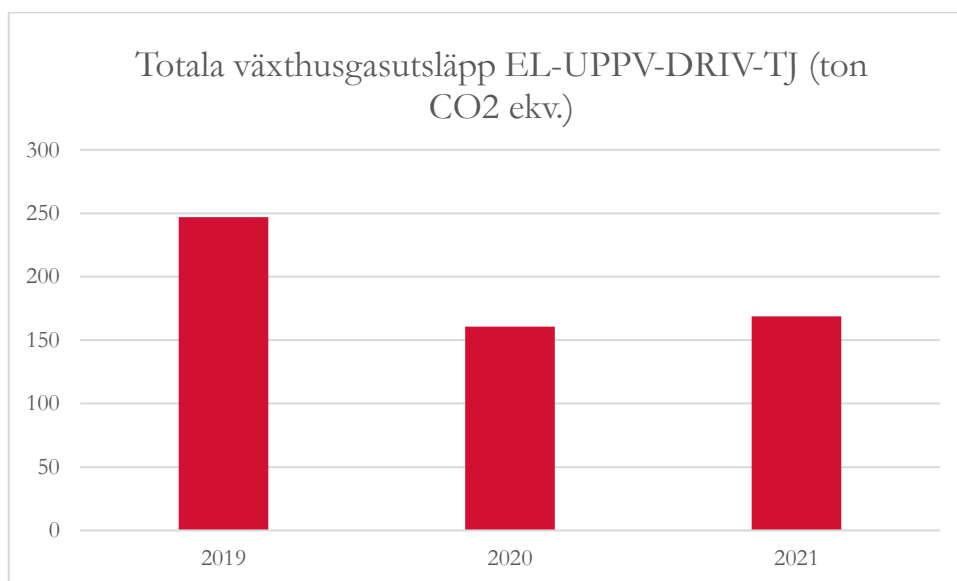
Sammanfattning

El och uppvärmning är i princip 100 procent fossilbränslefri. Totalt har även den fossilfria andelen drivmedel ökat. Däremot har andelen tjänsteresor som är fossilbränslefria minskat drastiskt på grund av minskat kollektivt åkande under pandemin (Figur 16).

Figur 16: Andel fossilbränslefri el, uppvärmning, drivmedel och tjänsteresor i Tomelilla kommuns förvaltning.

Växthusgasutsläppen har ökat med 5 procent mellan 2020 och 2021. Detta beror dels på ökad drivmedelsanvändning och delvis på att kommunorganisationen avrått från att åka kollektivt under pandemin. I figur 17 visas den totala mängden växthusgasutsläpp från el, uppvärmning, drivmedel och tjänsteresor.

Figur 17: Totala koldioxidutsläpp (ton) från el, uppvärmning, drivmedel och tjänsteresor inom Tomelilla kommuns förvaltning.

3.20 Vattenvårdsprojekt

Genom projektet Vattenvård i sydost erbjuds markägare i sydöstra Skåne, från Segesholmsån i norr till Nybroån i söder, hjälp och rådgivning att genomföra olika vattenvårdsåtgärder. Markägare erbjuds hjälp av en åtgärdssamordnare som sköter alla kontakter, ser till att projektet genomförs och söker bidrag för finansieringen. Bakgrunden till projektet är att vattendragen i sydöstra Skåne behöver förbättras för att uppnå god kemisk och ekologisk status i enlighet med EU:s ramdirektiv för vatten. Markägare erbjuds bland annat stöd och rådgivning för att anlägga, återvåta eller restaurera våtmarker. Detta är viktiga åtgärder för att återställa och värna livsmiljöer för alla de arter som är knutna till våtmarker och för att våtmarker ska bidra med ekosystemtjänster och nyttor som kolinlagring.

3.21 Tomelilla får fler träd

Totalt 32 nya träd har planterats runt om i Tomelilla. Två av dem finns i stadsparken och resterande har bland annat placerats längs Adelsgatan vid Lundesborg och vid Banmästaregatan. Det är fler träd än vad som vanligen placeras ut varje år och i kommunens projekt för centrumutveckling kommer ännu fler träd och växter sättas ut på och runt torget. Utöver detta har åtgärder för att bevara 8 träd som var planerade att fällas utförts. De träd som fällts har till största del varit av invasiva arter eller träd drabbade av sjukdom.

3.22 Biodling på kommunens mark

Bin och andra pollinatörer är viktiga för den biologiska mångfalden. Tomelilla kommun uppmuntrar därför biodling och erbjuder områden där du som privatperson kan ha bikupor på kommunens mark. Områdena är placerade i utkanten av bebyggelse, i närheten till vatten och är kostnadsfritt.

3.23 Glokala Sverige

Tomelilla kommun deltar i det nationella projektet Glokala Sverige som en del i kommunens långsiktiga

hållbarhetsarbete. Glokala Sverige är ett samarbete mellan Svenska FN-förbundet, SKR och ICLD med syfte att stärka kunskap och engagemang för Agenda 2030 och Globala målen bland politiker och tjänstepersoner i kommuner och regioner. I november 2021 genomfördes den årliga konferensen för kommuner som leder arbetet med Agenda 2030 då kommunen presenterade sitt arbete med munkmodellen.

4 Förslag till fokus 2022–2023

Under 2022 och 2023 kommer arbetet fokusera på uppföljning och implementering av livskvalitetsprogrammet. Detta görs dels genom uppföljning av områden där brister i hållbarhetsarbetet identifierats, dels genom fortsatt arbete med munkekonomin som modell för implementering och uppföljning av programmet. Viktiga utvecklingsområden för 2022 är:

- Implementera munkmodellen i kommunens verksamhet.
- Framtagande av koldioxidbudget och klimatfärdplan för kommunen som geografiskt område.
- Aktivt arbeta för att minska Co2-utsläppen från skolskjuts, färdtjänst och tjänsteresor i kommunen.
- Fortsatt arbete med minskad klimatpåverkan från konsumtion inom kommunorganisationen.
- Utveckla kommunens arbete med klimatsmart och cirkulärt byggande.
- Utveckla kommunens systematiska arbete för att säkerställa ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet vid all exploatering av mark.
- Utveckla kommunens systematiska arbete för hållbarhetskrav vid all upphandling i den kommunala koncernen inklusive bolagen. En miljöspendanalys kommer att genomföras under 2022.
- Fortsatt utveckling av samarbete med lokala producenter och hållbara livsmedelssystem.
- Utveckla det systematiska arbetet för att minska klimatpåverkan och anpassning till ett förändrat klimat i samhällsplaneringen.
- Utveckla ett systematiskt arbete för energieffektivisering i kommunala verksamheter och bolag.
- Arbeta aktivt med att stärka utbildning om klimatförändringarna samt öka allmänhetens medvetande delaktighet och tillgång till information i frågor som rör klimatförändringarna.
- Utveckla kommunens arbete med medborgardialog och delaktighet.
- Utveckla kommunens arbete som barnrättskommun.
- Utveckla arbetet med att hitta nya sätt att arbeta förebyggande med barn som riskerar att hamna utanför samhället.

GLOBALA MÅLEN
för hållbar utveckling

5 Uppföljning Agenda 2030

De nyckeltal som redovisas nedan är ett resultat av RKA:s uppdrag inom arbetet med nyckeltal för Agenda 2030. Nyckeltalen ska vara ett stöd för arbetet i kommunerna kopplat till de globala hållbarhetsmålen för Agenda 2030. RKA fick uppdraget att leda arbetet i samråd med SCB, Agenda 2030-delegationen och ett antal kommuner och landsting. Nyckeltalen är ett viktigt steg för att Agenda 2030 ska förverkligas i hela Sverige och publicering av nyckeltalsurvalet presenterades första gången i Kolada 2019.

Läs mer: [Kolada](#) [Vägledning RKA](#)

Färgerna visar var Tomelilla kommun ligger i jämförelse med andra kommuner:

 Bästa 25% Mittersta 50% Sämsta 25%

Några områden där Tomelilla kommun sticker ut:

- Mål nummer 2 Ingen hunger där nyckeltalen visar att kommunen ligger bland de 25 procent sämsta vad gäller ekologisk odlad åkermark.
- Mål 3 God hälsa och välbefinnande där nyckeltalen visar att kommunen ligger bland de 25 procent sämsta vad gäller medellivslängden bland kvinnor i Sverige och bland de 25 procent sämsta vad gäller antibiotikaförsäljningen/1000 invånare.
- Mål nummer 4 God utbildning där nyckeltalen visar att kommunen ligger bland de bästa 25 procent i andel barn mellan 1–5 år inskrivna i förskolan men bland de 25 procent sämsta i andel elever i åk 9 behöriga till yrkesprogram, gymnasieelever med examen inom 4 år samt andel ungdomar etablerade på arbetsmarknaden eller som studerar efter fullföljd gymnasieutbildning.
- Mål 5 Jämställdhet där nyckeltalen visar att kommunen ligger bland de 25 procent sämsta vad gäller uttag av föräldrapenning av män. Däremot har andelen tillfälliga föräldrapenningdagar (VAB) som tas ut av män förbättrats under åren. Även kvinnors mediannettoinkomst som andel av mäns mediannettoinkomst ligger bland de 25 procent sämsta i Sverige och har även försämrats under de senaste åren.
- Mål 6 Rent vatten och sanitet för alla ligger kommunen bland de 25 procent bästa vad gäller grundvattenförekomster med god kemisk och kvantitativ status.
- Mål 12 Hållbar konsumtion och produktion visar att kommunen har en hög andel hushållsavfall som samlas in till materialåtervinning vilket ökat över åren och nu ligger bland de 25 procent bästa i Sverige. Den totala mängden ekologiskt livsmedel inom kommunens verksamhet är däremot fortsatt låg och bland de 25 procent sämsta i Sverige.
- Mål 13 Bekämpa klimatförändringarna ligger kommunen bland de 25 procent bästa vad gäller fossiloberoende bilar och miljöbilar i kommunorganisationen.

Däremot är den totala andelen miljöbilar inom kommunen bland de 25 procent sämsta i Sverige.

Mål 1 Ingen fattigdom

Fattigdom omfattar fler dimensioner än den ekonomiska. Fattigdom innebär bland annat även brist på frihet, makt, inflytande, hälsa, utbildning och fysisk säkerhet.

Nyckeltal Agenda 2030	2017	2018	2019	2020	2021
Invånare 0-19 år i ekonomiskt utsatta hushåll, andel (%)	8,9	9,0	9,0	10,0	
Vuxna biståndsmottagare med långvarigt ekonomiskt bistånd, andel (%) av befolkningen	0,8	0,8	0,7	0,7	

Mål 2 Ingen hunger

Avskaffa hunger, uppnå tryggad livsmedelsförsörjning och förbättrad nutrition samt främja ett hållbart jordbruk.

Nyckeltal Agenda 2030	2017	2018	2019	2020	2021
Invånare med fetma, andel (%)					
Ekologiskt odlad åkermark, andel (%)	4,8	4,7	5,1	4,9	

Mål 3 God hälsa och välbefinnande

Säkerställa hälsosamma liv och främja välbefinnande för alla i alla åldrar

Nyckeltal Agenda 2030	2017	2018	2019	2020	2021
Invånare med bra självskattat hälsotillstånd, andel (%)					
Medellivslängd kvinnor, år	83,6	84,2	84,0	83,4	83,2
Medellivslängd män, år	80,4	79,7	80,0	80,1	80,2
Invånare 16-84 år med gott psykiskt välbefinnande, andel (%)					
Fallskador bland personer 65+, 3-årsm, antal/100 000 inv	3 243	3 167	2 962	2 674	
Antibiotikaförsäljning, recept/1000 inv	342,3	329,6	310,0	290,8	

Mål 4 God utbildning

Säkerställa en inkluderande och likvärdig utbildning av god kvalitet och främja livslångt lärande för alla

Nyckeltal Agenda 2030	2017	2018	2019	2020	2021
Barn 1-5 år inskrivna i förskola, andel (%)	85,5	82,2	84,6	88,9	

Elever i åk 9 som är behöriga till yrkesprogram, hemkommun, andel (%)	74,1	64,8	71,5	73,9	79,6
Elever i åk 9: Jag känner mig trygg i skolan, positiva svar, andel (%)		75,0		70,1	
Gymnasieelever med examen inom 4 år, hemkommun, andel (%)	76,3	76,6	64,0	65,7	57,8
Ungdomar som är etablerade på arbetsmarknaden eller studerar 2 år efter fullföljd gymnasieutbildning, hemkommun, andel (%)	71,3	76,1	77,1		
Inwånare 25-64 år med eftergymnasial utbildning, andel (%)	26,3	26,6	27,0	27,3	

Mål 5 Jämställdhet

Uppnå jämställdhet och alla kvinnors och flickors egenmakt

Nyckeltal Agenda 2030	2017	2018	2019	2020	2021
Heltidsarbetande månadsavlönade, kommun, andel (%)	54	55	57	67	
Föräldrapenningdagar som tas ut av män, andel av antal dagar (%)	25,0	25,2	28,6	28,9	26,6
Tillfälliga föräldrapenningdagar (VAB) som tas ut av män, andel av antal dagar (%)	33,2	34,4	34,5	36,3	39,8
Kvinnors mediannettoinkomst som andel av mäns mediannettoinkomst, andel (%)	77,6	79,1	77,2	76,3	

Mål 6 Rent vatten och sanitet för alla

Säkerställa tillgången till och en hållbar förvaltning av vatten och sanitet för alla

Nyckeltal Agenda 2030	2017	2018	2019	2020	2021
Vattentäkter med vattenskyddsområde, andel (%)	87,5	88,9	88,9	88,9	
Sjöar med god ekologisk status, andel (%)					
Vattendrag med god ekologisk status, andel (%)	14,3	14,3	14,3	14,3	14,3
Grundvattenförekomster med god kemisk och kvantitativ status, andel (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Mål 7 Hållbar energi för alla

Säkerställa tillgång till ekonomiskt överkomlig, tillförlitlig, hållbar och modern energi för alla

Nyckeltal Agenda 2030	2017	2018	2019	2020	2021
Elavbrott, genomsnittlig avbrottstid per kund (SAIDI), minuter/kund	132	173	196	156	
Fjärrvärmeproduktion av förnybara energikällor inom det geografiska området, andel (%)			99,7	99,6	

Slutanvändning av energi totalt inom det geografiska området, MWh/inv	27		24	22	
---	----	--	----	----	--

Mål 8 Anständig arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt

Verka för varaktig, inkluderande och hållbar ekonomisk tillväxt, full och produktiv sysselsättning med anständig arbetsvillkor för alla

Nyckeltal Agenda 2030	2017	2018	2019	2020	2021
Bruttoregionprodukt, region (BRP), 1000 kr/invånare					
Invånare 16-24 år som varken arbetar eller studerar, andel (%)	7,1	9,3	8,1		
Långtidsarbetslöshet 25-64 år, årsmedelvärde, andel (%) av bef.	4,1	4,1	4,4	5,1	4,5
Förvärvsarbetande invånare 20-64 år, andel (%)	79,0	78,8	79,2	78,6	

Mål 9 Hållbar industri, innovationer och infrastruktur

Bygga motståndskraftig infrastruktur, verka för en inkluderande och hållbar industrialisering samt främja innovation

Nyckeltal Agenda 2030	2017	2018	2019	2020	2021
Tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s, andel (%)	35,6	56,5	62,7	68,1	
Företagsklimat enl. ÖJ (Insikt) - Totalt, NKI	84	83	81		
Befolkning i kollektivtrafiknära läge, andel (%)	40,4	45,7	53,5		

Mål 10 Minskad ojämlikhet

Minska ojämlikheten inom och mellan länder

Nyckeltal Agenda 2030	2017	2018	2019	2020	2021
Invånare 16-84 år med avsaknad av tillit till andra, andel (%)					
Brukarbedömning daglig verksamhet LSS - Brukaren får bestämma om saker som är viktiga, andel (%)		59	51	77	64
Förvärvsarbetande skyddsbehövande och anhöriga (flyktingar) 20-64 år, vistelsetid 4-6 år, andel (%)	41,0	45,8	42,3		

Mål 11 Hållbara städer och samhällen

Göra städer och bosättningar inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara

Nyckeltal Agenda 2030	2017	2018	2019	2020	2021
-----------------------	------	------	------	------	------

Demografisk försörjningskvot	0,87	0,90	0,90	0,91	0,93
Trångboddhet i flerbostadshus, enligt norm 2, andel (%)	18,7	19,0	19,2	19,4	
Utsläpp till luft av kväveoxider (NOx), totalt, kg/inv	23,8	22,2	21,1		
Utsläpp till luft av kväveoxider (NOx), totalt, kg	319 580	300 295	286 776		
Utsläpp till luft av PM2.5 (partiklar <2.5 mikrom), kg/inv	1,42	1,40	1,38		
Utsläpp till luft av PM2.5 (partiklar <2.5 mikrom), kg	19 106	18 923	18 818		

Mål 12 Hållbar konsumtion och produktion

Säkerställa hållbara konsumtions- och produktionsmönster

Nyckeltal Agenda 2030	2017	2018	2019	2020	2021
Insamlat kommunalt avfall totalt, kg/invånare (justerat)	675	688	593	600	
Hushållsavfall som samlats in för materialåtervinning, inkl. biologisk behandling, andel (%)	43	37	45	44	
Ekologiska livsmedel i kommunens verksamhet, andel (%)	9	8	9	8	

Mål 13 Bekämpa klimatförändringarna

Vidta omedelbara åtgärder för att bekämpa klimatförändringarna och dess konsekvenser.

Nyckeltal Agenda 2030	2017	2018	2019	2020	2021
Utsläpp till luft av växthusgaser totalt, ton CO2-ekv/inv.	9,66	9,20	9,32		
Utsläpp till luft av växthusgaser totalt, ton CO2-ekv	129 601	124 709	126 970		
Miljöbilar i kommunorganisationen, andel (%) (-2020)	44,8	48,6	63,3	62,2	
Miljöbilar, andel av totalt antal bilar i det geografiska området, (%) (-2020)	10,2	10,4	10,8	12,1	
Fossiloberoende personbilar, andel av totalt antal bilar i det geografiska området (%)				9,3	
Fossiloberoende fordon i kommunorganisationen, andel (%)				68,9	
Genomsnittlig körsträcka med personbil, mil/inv	832,3	825,9	808,9	739,7	

Mål 14 Hav och marina resurser

Bevara och nyttja haven och de marina resurserna på ett hållbart sätt för en hållbar utveckling - Nyckeltal för mål 14 saknas för kommuner.

Mål 15 Ekosystem och biologisk mångfald

Skydda, återställa och främja ett hållbart nyttjande av landbaserade ekosystem, hållbart bruka skogar, bekämpa ökenspridning, hejda och vrida tillbaka markförstöringen samt hejda förlusten av biologisk mångfald

Nyckeltal Agenda 2030	2017	2018	2019	2020	2021
Skyddad natur totalt, andel (%)	8,0	8,0	8,0	8,0	

Mål 16 Fredliga och inkluderande samhällen

Främja fredliga och inkluderande samhällen för hållbar utveckling, tillhandahålla tillgång till rättvisa för alla samt bygga upp effektiva, och inkluderande institutioner med ansvarsutkrävande på alla nivåer

Nyckeltal Agenda 2030	2017	2018	2019	2020	2021
Invånare 16-84 år som avstår från att gå ut ensam, andel (%)					
Anmälda våldsbrott, antal/100 000 inv	1 103	1 342	1 410	1 098	
Förstagångsväljare som röstade i senaste kommunfullmäktigevalet, andel (%)	77	82	82	82	
Verksamhetens resultat kommun, andel (%) av skatter och statsbidrag			-0,1	5,3	5,8

Mål 17 Genomförande och globalt partnerskap

Stärka genomförandemedlen och återvitalisera det globala partnerskapet för hållbar utveckling - Nyckeltal för mål 17 saknas för kommuner.

6 Uppföljning Miljö och Klimat

Indikatorer för uppföljning av Sveriges miljömål för kommuner och klimatnyckeltal från Klimatkommunerna på uppdrag av SKR. Indikatorerna grupperas utifrån olika utsläpps- och åtgärds-kategorier. www.sverigesmiljomal.se

Generationsmålet. Det övergripande målet för miljöpolitiken är att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser.

Läs mer: [Kolada Miljö](#)

Färgerna visar var Tomelilla kommun ligger i jämförelse med andra kommuner:

● Bästa 25% ● Mittersta 50% ● Sämsta 25%

Några områden där Tomelilla kommun sticker ut:

- Klimatpåverkande utsläpp där kommunen ligger bland de 25 procent sämsta vad gäller det totala utsläppet av växthusgaser, utsläppen från jordbruk samt från egen uppvärmning per invånare.
- Utsläpp till luft där kommunen ligger bland de 25 procent bästa vad gäller antal kg utsläpp per invånare av partiklar större än 25. Mikrom. Däremot är utsläppet av ammoniak bland de 25 procent sämsta i Sverige, liksom utsläppet av flyktiga organiska ämnen.
- Fysisk planering/samhällsplanering/markanvändning där kommunen ligger bland de 25 procent bästa vad gäller medelavståndet till skyddad natur. Den totala och kommunalt ägda andelen cykelväg har däremot inte förändrats sedan 2017 varför Tomelilla nu ligger bland de 25 procent sämsta vad gäller meter cykelväg per invånare.
- Gröna frågor där kommunen ligger bland de 25 procent sämsta vad gäller andel slåtteräng per total betesmark, något som minskat sedan 2017.

Nyckeltal miljö och klimat					
År	2017	2018	2019	2020	2021
Klimatpåverkande utsläpp					
Utsläpp till luft av växthusgaser totalt, ton CO ₂ -ekv/inv.	9,66	9,20	9,32		
Utsläpp till luft av växthusgaser, jordbruk, ton CO ₂ e/inv	6,25	5,96	6,10		

Utsläpp till luft av växthusgaser, egen uppvärmning, ton CO2e/inv	0,25	0,23	0,26		
Utsläpp till luft av växthusgaser, arbetsmaskiner, ton CO2e/inv	0,52	0,48	0,50		
Utsläpp till luft av växthusgaser, industri, ton CO2e/inv	0,27	0,26	0,24		
Utsläpp till luft av växthusgaser, transporter, ton CO2e/inv	2,04	1,97	1,92		
Utsläpp till luft av växthusgaser, el och fjärrvärme, ton CO2e/inv	0,02	0,02	0,01		
Utsläpp till luft av växthusgaser totalt, ton CO2-ekv	129 601	124 709	126 970		
Utsläpp till luft					
Utsläpp till luft av kväveoxider (NOx), totalt, kg/inv	23,8	22,2	21,1		
Utsläpp till luft av kväveoxider (NOx), totalt, kg	319 580	300 295	286 776		
Utsläpp till luft av PM2.5 (partiklar <2.5 mikrom). kg/inv	1,42	1,40	1,38		
Utsläpp till luft av PM2.5 (partiklar <2.5 mikrom), kg	19 106	18 923	18 818		
Utsläpp till luft av ammoniak (NH3), totalt, kg/inv	45,55	44,86	44,70		
Utsläpp till luft av ammoniak (NH3), totalt, kg	611084,28	608107,88	608743,72		
Utsläpp till luft av flyktiga organiska ämnen totalt, ton NMVOC/inv	0,04	0,03	0,03		
Utsläpp till luft av flyktiga organiska ämnen totalt, ton NMVOC	473	465	453		
Fysisk planering/Samhällsplanering/Markanvändning					
Medelavstånd till skyddad natur, km	1,20	1,20	1,20	1,20	
Befolkning i kollektivtrafiknära läge, andel (%)	40,4	45,7	53,5		
Nytilkomna bostäder i kollektivtrafiknära läge, andel (%)	31,8	92,9	80,6		
Cykelväg i kommunen, total, meter/inv.	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9
Cykelväg i kommunen, kommunal, meter/inv.	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7
Nöjd Medborgar-Index - Gång- och cykelvägar (-2020)					
Kommunen har aktuella dokument för att främja miljöanpassade transporter och minskat transportbehov (Ja=1, Nej=0)		1			
Kommunen har aktuella dokument som fyller funktionen av ett kulturmiljöprogram (Ja=1, Nej=0)		1			
Kommunen har aktuella dokument som fyller funktionen av ett grön- och vattenstrukturprogram (Ja=1, Nej=0)		0			

Kommunen har aktuell kommunal energiplan eller dokument som fyller funktionen av en sådan plan (Ja=1, Nej=0)		1			
Kommunen har tillgång till antikvarisk kompetens (Ja=1, Nej=0)		1			
Kulturhistoriskt skyddad bebyggelse, antal/10 000 inv	6,0	5,9	5,9		
Transporter, inkl. kollektivtrafik					
Fossiloberoende fordon i kommunorganisationen, andel (%)				68,9	
Fossiloberoende personbilar, andel av totalt antal bilar i det geografiska området (%)				9,3	
Miljöbilar i kommunorganisationen, andel (%) (-2020)	44,8	48,6	63,3	62,2	
Miljöbilar, andel av totalt antal bilar i det geografiska området, (%) (-2020)	10,2	10,4	10,8	12,1	
Genomsnittlig körsträcka med personbil, mil/inv	832,3	825,9	808,9	739,7	
Bensin- och dieselleverans till vägtransporter, liter/inv		791	778	659	
Bilar, antal/1000 inv	592	585	585	585	
Bensinbilar, antal/1000 inv	392	372	363	355	
Diesalbilar, antal/1000 inv	170	182	186	189	
Diesalbilar godkända för HVO100, antal/1000 inv				20,6	
Elbilar, antal/1000 inv	0,3	0,6	1,7	3,1	
Elhybridbilar, antal/1000 inv	3,7	5,0	6,9	8,0	
Laddhybridbilar, antal/1000 inv	1,1	1,5	2,2	5,1	
Etanolbilar, antal/1000 inv	21,0	20,1	20,6	20,2	
Gasbilar, antal/1000 inv	3,7	3,8	4,8	5,5	
Cirkulär ekonomi & hållbar konsumtion					
Insamlat kommunalt avfall totalt, kg/invånare (justerat)	675	688	593	600	
Hushållsavfall som samlats in för materialåtervinning, inkl. biologisk behandling, andel (%)	43	37	45	44	
Ekologiska livsmedel i kommunens verksamhet, andel (%)	9	8	9	8	
Måltidssvinn, grund- och gymnasieskola, gram/ätande			15		
Gröna frågor, inkl. skyddat natur, ekosystemtjänster m.m.					
Skyddad natur totalt, andel (%)	8,0	8,0	8,0	8,0	
Ekologiskt odlad åkermark, andel (%)	4,8	4,7	5,1	4,9	
Sjöar med god ekologisk status, andel (%)					
Vattendrag med god ekologisk status, andel (%)	14,3	14,3	14,3	14,3	14,3
Total betesmark, hektar	2 959	2 884	2 882	2 883	
Slätteräng, hektar	10	12	11	6	

Slåtteräng, per total betesmark, andel (%)	0,34	0,42	0,38	0,21	
Energi					
Slutanvändning av energi totalt inom det geografiska området, MWh/inv	27		24	22	
Elproduktion totalt inom det geografiska området, MWh	72 639	60 635	70 034	66 682	
Elproduktion av förnybara energikällor inom det geografiska området, andel (%)			100		
Elproduktion av vattenkraft inom det geografiska området, MWh	0	0	0	0	
Elproduktion av vindkraft inom det geografiska området, MWh	72 639	60 635	70 034	66 682	
Fjärrvärmeproduktion totalt inom det geografiska området, MWh	37 776		36 360	33 997	
Fjärrvärmeproduktion av förnybara energikällor inom det geografiska området, andel (%)			99,7	99,6	
Solcellsanläggningar totalt, installerad effekt (MW)	1,16	1,63	2,34	3,00	
Solcellsanläggningar totalt, antal	54	80	136	180	